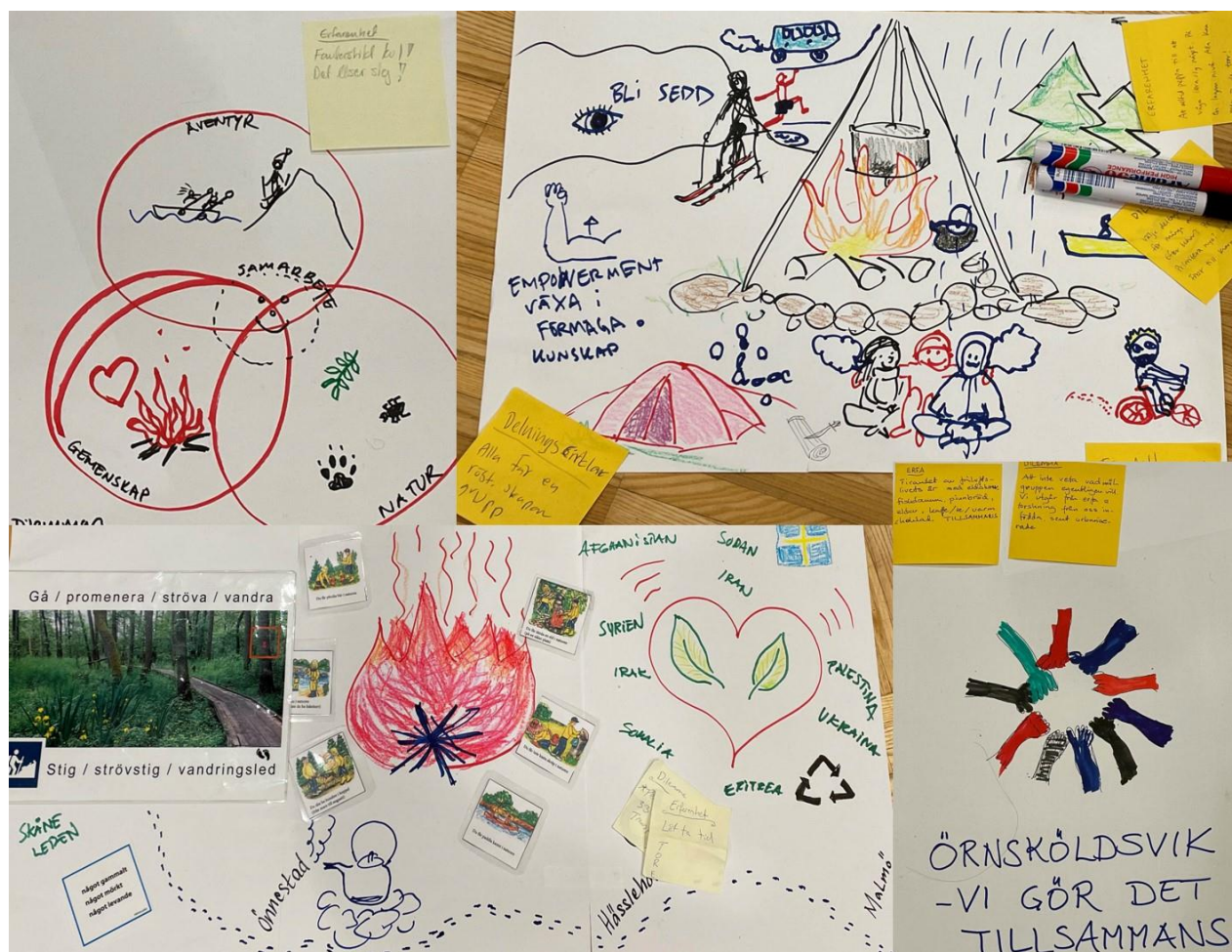


# Dokumentation från träffen

Låt många blommor blomma: Att använda naturen och friluftslivet som arena för integration, SLU Ultuna 15-16 december 2022



Bilden visar ett kollage av teckningar som beskriver deltagarnas verksamhet i natur och för friluftsliv.

SLU Centrum för naturvägledning, December 2022

Författare och foto: Katrin Jones Hammarlund

## Innehållsförteckning

|                                                                                 |    |
|---------------------------------------------------------------------------------|----|
| Bakgrund .....                                                                  | 3  |
| Inledning .....                                                                 | 3  |
| Varför är naturen och friluftslivet en viktig arena för integration? .....      | 3  |
| Hur kan vi fortsätta hjälpa andra att blomma upp i naturen? .....               | 4  |
| Närvarande aktörer .....                                                        | 4  |
| Vad är gemensamt i verksamheternas aktiviteter? .....                           | 5  |
| Sammanfattning från CNV .....                                                   | 6  |
| Vilka erfarenheter och dilemman har vi samlat på oss under åren? .....          | 6  |
| Projekt, projekt, projekt –positiva erfarenheter och dilemman med projekt ..... | 6  |
| Varför kommer ingen på våra roliga aktiviteter? .....                           | 7  |
| Men hur når vi målgruppen då? .....                                             | 7  |
| Vi når inte så många som vi vill .....                                          | 8  |
| När vi väl kommer ut! .....                                                     | 8  |
| Hur mår personerna vi träffar? .....                                            | 9  |
| Vad händer egentligen sen? .....                                                | 10 |
| Övriga frågor som diskuterades .....                                            | 10 |
| Problem vi stött på under åren .....                                            | 10 |
| Språkförbistring – tips och tankar från gruppen .....                           | 10 |
| Förslag på att motverka språkförbistring .....                                  | 11 |
| Kulturkrockar .....                                                             | 11 |
| Fördomar .....                                                                  | 11 |
| Makt .....                                                                      | 12 |
| Fler frågor som lyftes på tema makt .....                                       | 12 |
| Under Blommaträffen testade gruppen tre övningar. ....                          | 13 |

## Bakgrund

Mellan 2018 och 2022 har SLU Centrum för naturvägledning (CNV) haft i uppdrag från Naturvårdsverket att inspirera till och öka kunskapen om hur kommuner och andra organisationer kan skapa möjlighet för nya svenskar att utbilda sig till guider och naturvägledare. Uppdraget har resulterat i ett utbildningspaket för flerspråkiga naturvägledare och genomförandet av ett antal kurser i naturvägledning för nya svenskar.

Samtidigt runt om i Sverige har många kommuner och verksamheter jobbat med naturen och friluftslivet som arena för integration.

Naturvägledare som kan både svenska och sitt, eller sina, modersmål kan fungera som brobyggare mellan det svenska samhället och nyanlända grupper. Att kunna känna igen sig i personen som står framför en och kunna ställa frågor på sitt eget språk om naturen och dess olika fenomen är viktigt. På så sätt kan den nya kulturen, naturen och samhället bli mer förståeligt.

CNV:s uppdrag avslutades 2022 och i samband med det samlades verksamheter från Malmö till Örnsköldsvik för att nätverka, utbyta erfarenheter och blicka framåt. Träffen, *Låt många blommor blomma*, skedde 15-16 december 2022 på SLU:s campus Ultuna i Uppsala och samlade 23 personer som jobbar med natur och friluftsliv som arena för integration.

Det här är en dokumentation av det som togs upp på den träffen utan kommentarer eller djupare analys. Dokumentationen försöker på så korrekt sätt som möjligt fånga upp det som deltagarna faktiskt sade och därför blandas rena citat med arrangörens iakttagelser av det som deltagarna gjort och sagt.

Den här dokumentationen kan med fördel kompletteras med läsning av CNV:s rapport *Naturbaserad integration genom friluftsliv och naturvägledning. En sammanställning av LONA-projekt med fokus på integration samt projekt som fått stöd av Svenskt Friluftsliv och Allmänna Arvsfonden*.

## Inledning

På träffen *Låt många blommor blomma* (härefter kallad "Blommaträffen") samlades några av de främsta verksamheterna i Sverige som jobbar med natur och friluftsliv som arena för integration. Tillsammans träffar de många personer varje år och bidrar till att de tar sina första steg ut i den svenska naturen.

### Varför är naturen och friluftslivet en viktig arena för integration?

Den sammanlagda erfarenheten av de projekt som går igenom i sammanställningen av LONA-projekt som nämns ovan, samt de erfarenheter som deltagarna på den här träffen besitter visar att naturen är en viktig arena för integration.

"Jag var rädd för snö i början när jag kom till Sverige. Det är viktigt att också integrera människor i vädret!"

"Om man vill komma in i svenska samhället så är naturen det bästa sättet."

Det blir lättare att visa och förklara allemansrätt, arter, friluftsliv på plats ute i naturen. Det är ute i naturen som man kan inspirera till friluftsliv, skapa trygghet och intresse för samt hemkänsla i naturen.

”Hur ska man förklara natur? Det är som att förklara känslan och smaken när man äter en citron för någon som aldrig har gjort det. Det bästa är att prova själv.”

Projekten och verksamheterna vill också lyfta naturen som plats för vila, samvaro och rekreation. Naturen blir en mötesplats och att mötas ute skapar andra förutsättningar – mer skratt och möjlighet att prova och visa olika färdigheter. Det främjar jämlikhet och stärker känslan av att lära av varandra.

”Folk är berövade naturen. Naturen är skrämmande och främmande. Vad behöver man då? Naturupplevelser tillsammans med någon som kan berätta mer.”

Att vara ute i naturen öppnar för diskussioner kring samspelet mellan människa och natur – om vi tar hand om träden så tar träden hand om oss. Deltagarna samtalar med varandra och lär känna varandra på ett annat sätt än vad de gör i klassrummet.

### Hur kan vi fortsätta hjälpa andra att blomma upp i naturen?

*Genom att lära ut om naturen i naturen vill vi skapa möjligheter för dem som är ovana att vara i naturen att på egen hand utforska den. De får tillgång till en ny dimension av livet i Sverige som de annars inte skulle ha hittat till och till nya sociala sammanhang.*

Blommaträffens fokus låg på erfarenhetsutbyte, gemensamt lärande och en diskussion kring hur arbetet med naturbaserad integration kan föras framåt. Det blev en uppskattad träff och deltagarna vittnade om att det finns behov av att ses och lära av varandra. Deltagarna diskuterade bland annat dessa frågor:

Hur jobbar ni? Vilka metoder har ni använt? Vilka är era favoritövningar, favoritaktiviteter? Vad har fungerat? Vad har inte fungerat? Hur kan vi jobba framåt? Vilka möjligheter finns?

Träffens arrangörer sökte aktivt upp personer med utländsk bakgrund som deltagit i satsningar kring naturbaserad integration för att få ta del av deras perspektiv.

Syftet med träffen var att

- samla Sveriges ledande verksamheter inom naturbaserad integration
- samla nyanlända som har deltagit i satsningar som kan benämnas naturbaserad integration
- dokumentera deltagarnas kombinerade erfarenheter
- diskutera hur vi kan komma framåt vad gäller naturbaserad integration, hur vi kan stötta varandra.

### Närvarande aktörer

SLU Centrum för naturvägledning, BirdLife Sverige, Naturskyddsföreningen Örebro län, Biotopia, Upplandsstiftelsen, Stiftelsen Skånska landskap, Egenföretagare/Natursnoksledare, Äventyrsgruppen Miljöverkstan Flaten, Naturskolan Örebro, Örnsköldsviks kommun, SFI Malmö stad, SLU Avdelningen för landsbygdsutveckling, Friluftsförbundet Uppsala, SFI Albins folkhögskola i Malmö.

Majoriteten av dem som var närvarande på Blommaträffen jobbar inom ideella organisationer eller stiftelser. En var egenföretagare och ideellt aktiv. Två deltagare var SFI-lärare. Tre personer kom från Örnsköldsviks kommun. En person var doktorand och en var projektledare.

Utmärkande för alla verksamheter är att man samarbetar brett med integrationsfrågor. Samarbetet är mångsidigt och initiativ till projekt kan komma från region, kommun, ideell organisation eller studieförbund. Ett brett samarbete skapar förutsättningar för bra kontaktytor för invandrare.

### Vad är gemensamt i verksamheternas aktiviteter?

Förutom integration så hade de flesta närvarande på Blommaträffen mental och fysiska hälsa i fokus för de aktiviteter de erbjuder sina deltagare. Aktiviteterna ska bidra till att skapa en gemenskap och ge deltagarna förutsättningar att få lära känna varandra på ett nytt sätt. Att skapa trygghet för dem som är nya i landet är också centralt. Naturen används alltså mer som en arena för integration än för att öka deras kunskap om naturen. Det senare är också viktigt, men kommer kanske i andra hand till en början.

Bland dem som Blommaträffens deltagare träffar finns personer som visar extra intresse för natur och friluftsliv. De här personerna försöker man fånga upp och med dem fördjupa arbetet med integration kopplat till natur och friluftsliv.

För Blommaträffens deltagare är det självklart att allemansrätten får stort fokus när de är ute med grupper. De ser även till att deras deltagare får prova på olika aktiviteter. Det kanske börjar med en promenad och i takt med ökad kunskap och trygghet kanske det slutar med övernattningsunderbar himmel. De lär också ut vad som är vad i naturen. Från att sätta ord på olika arter och skilja en tall från en gran till att berätta vad prickarna längs vandringsleden betyder. Ytterligare en viktig gemensam aktivitet är att träna på svenska i naturen. Några verksamheter på träffen utbildar sina deltagare till ledare eller naturguider som tillsammans kan många språk så att fler kan vara ute med fler.



*Deltagare på träffen Låt många blommor blomma.*

## Sammanfattning från CNV

Det finns ett stort engagemang och intresse för att fortsätta använda naturen och friluftslivet som arena för integration. Deltagarna på Blommaträffen skulle vilja samarbeta mera för att få inspiration och utveckla naturvägledning och friluftsliv för nyanlända. Man vill bidra till att de som är nya i Sverige vågar ta steget ut i en ny okänd natur för bättre hälsa och välbefinnande. Man ser här också ett behov av fler flerspråkiga guider och naturvägledare som de nyanlända kan känna igen sig i.

De som ordnar aktiviteter och genomför projekt inom det här området önskar få tillgång till nätverk för erfarenhetsbyte och kompetensutveckling. Göra studiebesök hos varandra och lära av andra verksamheter som jobbar med utomhuspedagogik, till exempel Naturskoleföreningen. Och varför inte en tankesmedja för integration och friluftsliv/naturvistelse? Ett nätverk skulle dock behöva en koordinator för att fungera på ett bra sätt.

## Frågor som ställdes och dokumentation av vad som togs upp:

### Vilka erfarenheter och dilemman har vi samlat på oss under åren?

#### Projekt, projekt, projekt –positiva erfarenheter och dilemman med projekt

Blommaträffens deltagare vittnar om både för- och nackdelar med att behöva söka projektmedel för att jobba med natur och friluftsliv som arena för integration. Projekten initieras och drivs ofta av personer som brinner för båda delarna, det vill säga för både natur och friluftsliv och för integration. Det blir sårbart om de här nyckelpersonerna försvinner. Projekten stannar upp och kanske till och med glöms bort.

Projektfinansieringen är ofta kortsiktig, ibland bara ett år i taget, vilket kan ha en negativ påverkan på de långsiktiga kontakterna mellan verksamheter som erbjuder naturaktiviteter och de som kommer på aktiviteterna. Tillit tar tid att bygga upp och avbrott gör att vunnen mark förloras.

Projektmedel är också en osäker intäkt för verksamheten. Det blir svårt att planera långsiktigt. Även om det går att hitta projektmedel – vad händer sen? Ett kort projekt tar slut, hur får man in det i ordinarie verksamheter?

Därutöver styr bidragsgivarna hur verksamheterna väljer målgrupp för sina aktiviteter. Tidigare fick man uppdrag eller kunde söka pengar för asylsökande, nya svenskar eller integration. Nu benämner man målgruppen verksamheterna kan söka pengar för mer generellt, som "naturovana" och "för alla". Integration som direkt syfte finns med i mindre omfattning.

Men det finns också en fördel med projektmedel. Det ger tillfälle att ta tillvara det engagemang som finns lokalt för integrationsfrågor. Det ger möjlighet att testa nya metoder och samarbeten. Projektmedel kan därutöver innebära starten på en ny verksamhet som senare inlemmas i ordinarie verksamheter. Örnsköldsviks kommun har införlivat naturen och friluftslivet som arena för integration i

sin verksamhet. De har personer med olika bakgrund specifikt anställda för att jobba med de här frågorna.

### Varför kommer ingen på våra roliga aktiviteter?

Flera av Blommaträffens deltagare berättar att de måste lägga ner mycket tid på att uppmuntra dem som inte riktigt vill följa med ut, de som tvekar att göra något nytt, okänt. Om man inte vet vad man ska möta, vad man kan förvänta sig så kan tröskeln man måste ta sig över för att följa med vara för hög. Andra tycker inte att aktiviteten är kul till en början. Men Blommaträffens deltagare vet av erfarenhet att personerna de möter mår bättre senare och att de börjar uppskatta aktiviteterna och till och med börjar komma av sociala skäl.

”Man får tvinga ut dem lite vilket är lättare om de är ungdomar. Vi vet ju hur bra de kommer att må efteråt, men det vet inte de. För vi ser att när de väl kommit ut så klagar de inte längre utan uppskattar aktiviteten, utevistelsen och gemenskapen.”

Just hur vi hittar och peppar deltagare/målgruppen diskuterades en del under träffen. En del går på föräldramöten, träffar familjegrupper och går till öppna förskolan. Andra besöker SFI-klasser och försöker locka eleverna till att följa med på en första aktivitet ute.

En person på Blommaträffen berättade hur denne försöker nå kvinnor som är hemma på dagarna och locka ut dem på språkpromenad. Prata svenska i naturen. Erfarenheten är att det inte går att bara skicka ut en inbjudan utan du måste prata med dem öga mot öga. Tänk också på språkbruket. Kom på din fritid! Vad betyder ordet fritid? Vad är fritid? Helg? Nej, för på helgerna tar man hand om hemmet. Dessutom kan det vara en tröskel att komma iväg på något okänt. Det är bättre att träffa kvinnorna genom SFI och utgå från SFI-lokalerna.

En person på träffen uttryckte något som många kände igen sig i.

”Jag trodde att det skulle vara lätt att jobba med integration och friluftsliv. Men det är det inte. Varför är det så svårt!? Man tror att med alla initiativ och aktörer att det skulle vara lätt att koppla ihop folk men det är inte det. Det är få som är med på aktiviteter som sedan engagerar sig vidare – hur lyckas vi då med integrationen?”

Sammanfattningsvis är erfarenheten att man måste mötas, se varandra, kunna prata med varandra och ställa frågor person till person för att jobba med natur som arena för integration. Skapa tillit. Det tar tid och visst måste det väl få göra det.

### Men hur når vi målgruppen då?

Vad vill egentligen målgruppen? Vad är det som hindrar? Om vi vet det så bör möjligheten att forma integrerande aktiviteter/projekt bli bättre. Vad kan vi göra åt det? Hur kan vi förändra/förbättra det vi gör?

Antaganden och idéer om hur man ska vara och vad man kan göra i naturen utgår i de flesta fall från ett svenskt perspektiv. För att lyckas med projekt och nå målgruppen konstaterar Blommaträffens deltagare

att det är viktigt att personer ur målgruppen anställs/anlitas i planering och genomförande av verksamheter och projekt. Nyanlända måste vara med om det är nyanlända som är målgruppen. De vet bättre vad deltagarna behöver och kan fungera som brobyggare, en kontaktperson som kan språket som känner gruppen och som kan visa dem till aktiviteten.

Det behövs fler naturvägledare/guider som kommer från olika länder. Naturvägledare/guider som är nya i Sverige eller som har invandrarbakgrund gör att deltagare som också är det kan känna igen sig. Deltagarna kommer för att träffa dem. Men, dilemmat är – även om man utbildar fler naturvägledare som kan många språk, var ska de sedan få jobb? Vem anställer?

En annan viktig aspekt är att det viktigt att träffa en grupp fler gånger för att bygga förtroende och skapa en gemenskap. Det finns en märkbar skillnad på vilken effekt aktiviteterna har på gruppen om man träffas flera gånger istället för en enstaka gång. Det måste få ta tid att lära känna varandra.

Vi har tidigare i dokumentationen varit inne på att SFI-klasserna kan vara bra att jobba med. Deras lektioner är nämligen obligatoriska även när de är ute. Så om man kan engagera lärare och skolledning så blir det lättare att träffa målgruppen.

Blommaträffens deltagare tog även upp vikten av att använda lätt svenska. Hur beskriver man naturen som man ska ut till? Vad betyder "gå på tur", "ta en promenad". Läs mer om det under "Problem vi stött på under åren" och "Språkförbistring – tips och tankar från gruppen".

### Vi når inte så många som vi vill

Verksamheter som stiftelsen Skånska landskap, Upplandsstiftelsen och Biotopia har inte bara nyanlända och integration på sin agenda. De jobbar även med andra målgrupper, bland annat skolor, och når på så sätt många ungdomar som är naturovana. Här är problemet det motsatta – det är alltid fler anmälda till deras aktiviteter än det finns platser. De måste prioritera bland dem som får vara med, men det är tufft att veta hur de ska prioritera.

När det gäller just friluftsliv och integration så saknas specifika pengar för just det. Naturen finns där men hur gör man när bidragsgivarna inte vill ge pengar till friluftsliv och integration, när inga medel delas ut till sådana projekt?

### När vi väl kommer ut!

"Det är fantastiskt kul! Det är bara att prova. Allt annat löser sig."

SFI: "Vi tar ut grupperna för att uppleva allemansrätten istället för att berätta inne i klassrummet. Eleverna lär känna varandra på ett nytt sätt utomhus."

"När man verkligen når fram och ser att personerna till slut förstår och tar till sig. När man ser att deras ögon öppnas. Det är de tillfällena som är så viktiga både för dem man når och för en själv som naturvägledare."

Att vara två guider är alltid bra. Det vore som allra bäst om minst en av guiderna har utländsk bakgrund. Som tidigare nämnts är igenkänningsfaktorn viktig. Ska det också vara en kvinna och en man? Osäkert om det är lika viktigt, men kan vara värt att fundera på.

Ett par på Blommaträffen berättar om rektioner de får när deltagare på deras aktiviteter inser att de är gifta med varandra. De får alltid frågor kring familj, barn, hus och hem. Här uppkommer en fundering – hur kan vi hitta gemensamma nämnare, universella värden, som vi alla kan mötas kring?

Ett universellt värde är mat! Att visa sin kultur genom matlagning är alltid spännande. En del av personerna på Blommaträffen ser att det är viktigt att elden och maten är i centrum, utan den blir det inget. Deras grupper startar med eld + kaffe för att samla alla.

Andra upplever att det blir för mycket fokus kring maten.

”Säg inte till en grupp att de ska ta med sig mat. De tar med sig mycket mat och olagad mat, de ser framför sig att de ska grilla. Det tar fokus från utflyktens upplägg.”

En annan aspekt när det gäller mat är att alltid ta med extra fika, särskilt om man har ungdomsgrupper och grupper med nyanlända. De kanske inte förstått att de ska ta med eget eller så har de inte pengar att göra det.

Intresse och lust: för att locka folk ut i naturen så behöver man fundera på deltagarnas intresse och lust.

”Kör inte för långa aktiviteter för då tröttnar folk. Fyra timmar är för lång tid, 1-1,5 timmar är ok.”

Deltagarna saknar ofta bra kläder och utrustning. Det kan därför vara bra att fixa extra kläder, skor, vantar, mössor.

Saker måste få ta tid. Tidsscheman spricker. Försök därför att inte trycka in för mycket under en träff.

Människorna är alltid viktigast. Det är alltid rätt personer/grupper som kommer.

### Hur mår personerna vi träffar?

Flera av verksamheterna som var med på Blommaträffen jobbar med grön hälsa.

”I början förstod deltagarna inte riktigt vad detta var för något, men på senare tid har folk börjat krama träd och sätta sig ner för att få energi.”

När man är ute med en grupp är stämningen ofta glad och det känns tryggt. Många har mycket i bagaget och i tryggheten kan det komma fram många jobbiga saker. Man måste vara beredd på att lyssna. Ett tips som kom upp var att skapa en delningscirkel där alla deltagare som vill får utrymme att säga något.

Deltagarna på Blommaträffen vittnade om vikten av att kunna peppa även personer som är extra svåra att nå. Några dyker inte upp trots att de är anmälda. Många lider av hjärntrötthet och psykisk ohälsa. En deltagare berättade om en SFI-elev som jobbar kl. 01-07 och går sen till SFI-undervisningen. Finns det något system för att nå de här personerna som kanske behöver det mest?

Ett exempel: Verksamhetsledaren ringer en deltagare på kvällen för att påminna om att komma imorgon och säga till denne att gå och lägga sig. Ringer även på morgonen för att se att personen kommit upp. Det funkar ibland, ibland inte.

### Vad händer egentligen sen?

Det bästa är ju när en person varit med och lärt sig åka skidor och när man möter den personen senare så har han/hon lärt andra att åka skidor. Eller när man tagit med en grupp ut för att få syn på hackspetten som alltid brukar visa sig men inte den här gången. Så ringer några ur gruppen efter några dagar och säger att de själva gick ut och äntligen fick se hackspetten.

Flera sådana berättelser finns, men oftast så vet Blommaträffens deltagare inte hur deras aktiviteter bidragit till integration.

”Vi vet inte vad som händer sen, går de ut i skogen själva? Hur kan vi mäta effekterna av det vi gör? Hur lyckas vi med integrationen egentligen?”

### Övriga frågor som diskuterades

Hur hittar vi projekten som faktiskt sker därute? Vad händer med deltagarna efteråt? Det går att söka efter projekt inom naturbaserad integration i olika databaser som LONA, Svenskt friluftsliv, Allmänna arvsfonden, Tillväxtverket, Landsbygdsprogrammet med flera. På Sveriges lantbruksuniversitet forskas det just nu på vilka satsningar som genomförs inom naturbaserad integration (SLU Centrum för naturvägledning och Avdelningen för landsbygdsutveckling).

Integration – för vem? Är det bara nya svenskar som ska integreras i det svenska samhället? Kanske behöver också vi som har funnits här i generationer inse att samhället inte ser ut idag som det gjorde för 50 år sedan. Vi behöver också integreras i det nya samhället.

Som egenföretagare med utländsk bakgrund är det svårt att hitta gemenskap och andra att jobba med. Jobbar mycket ensam. Många svenska naturvägledare/guider har upparbetade nätverk. Forum som den här träffen är viktiga.

Vissa språkgrupper bor spritt i Sverige vilket gör att det är svårt att samla grupper. Vilket i sin tur gör det svårt att utbilda andra för att få sällskap. Inte alla som förstår vad man håller på med.

## Problem vi stött på under åren

### Språkförbistring – tips och tankar från gruppen

Rätta språket när någon säger fel, inte genom att avbryta utan hellre genom att upprepa det personen säger efteråt på ett korrekt sätt. Att rätta språket är särskilt viktigt när det blir missförstånd. Och missförstånd kommer att uppstå så humor är viktigt. Skratta tillsammans men inte åt någon.

Vad använder vi för ord/språk? Ta på dig bra kläder – vad är bra kläder? Ta med dig fika/egen lunch – tar med sig mycket mat och olagad mat, de ser framför sig att de ska grilla. Vad betyder fika...? Klä dig lager

på lager. Vad, lagerhyllor, eller? Laga mat. Vaddå, är maten trasig? Vad är det för skillnad på vandring och promenad?

### Förslag på att motverka språkförbistring

Naturvägledare/guider måste träna på att tala lätt svenska och prata långsamt. Det går inte att fråga en grupp "förstår ni?". Deltagarna kommer inte säga att de inte förstår.

HUR tolkar deltagarna det jag säger? Tolkar de det rätt? VAD är viktigt att alla har förstått?

Repetera. Innan varje övning berätta vad som ska göras, men berätta inte allt på en gång utan berätta punkt för punkt 1..., 2..., 3.... Utforma instruktioner som man kan visa och använd gärna bilder. Be gruppen dela upp sig två och två och berätta för varandra vad som sades. Det är lättare om man är två att försöka förstå vad som sades eller tillsammans säga att man inte förstod. Under övningen gå runt och se till att alla förstod övningen. Efter varje övning prata om varför vi gjorde övningen.

Utifrån sin egen erfarenhet som nyanländ och som guide berättade en av deltagarna på Blommaträffen att det är lättare för nyanlända att förstå vad en annan nyanländ person säger oavsett språk. De använder lättare språk och kan också med sin egen erfarenhet se på deltagarna när de inte förstår. Erfarenheten visar också att det är lättare att ställa frågor till Hala, Phanarat eller Yusuf istället för Kajsa eller Katrin.

### Kulturkrockar

En av Blommaträffens deltagare har flera gånger varit med om att folk inte dyker upp på aktiviteter trots att de sagt att de ska komma. Det är frustrerande när man förberett sig, gått upp tidigt och packat med sig saker till utflykten och så kommer ingen. Vågar de inte säga nej för att de är rädda att sår guidens känslor?

Som kvinna kan det vara svårt att visa saker inom det som anses som manliga områden, till exempel att hugga ved. Här är det bra att göra upp eld med hjälp av tändstål för det är få som erfarenhet av det.

Olika kulturer kring mat (igen):

"Efter maten är alla glada och uppspelta och vill sjunga och dansa. Krockar med den svenska synen på hur man ska vara i naturen. Vi ska njuta av tystnaden, inte dansa och sjunga. Men stör det verkligen? Är det vi som är blyga?"

Det förekommer att folk bjuder in till aktiviteter utan att planera ordentligt. Material saknas vid utflykter. Om man ska spela fotboll tillsammans så är fotbollsplanen inte bokad.

### Fördomar

På träffen diskuterades fördomar vilket var mycket intressant! Alla närvarande hade dem. Det är svårt att veta hur vi ska bemöta dessa fördomar. Det finns inget facit. Att vara medveten om de egna fördomarna är ett första steg. Detta kom fram under våra diskussioner:

I Uppsala finns flerspråkiga naturvårdare som träffar barn och föräldrar på öppna förskolan. Alla tre är män med utländsk bakgrund. Den största behållningen är just att de är utländska och att de är män. De blir förebilder för speciellt svenska föräldrar som kan ha fördomar mot utländska män.

I Örebro län upplever tre guider/naturvägledare med utländsk bakgrund att de bemöts fördomsfullt. De får jobba hårdare för att en svensk grupp ska känna tillit för dem. Du kan väl inget om vår svenska natur? När de söker samarbeten med skolor eller andra organisationer så får de nobben. Skolor kan till och med ringa och be att få en annan guide.

I Malmö har man sett att det också finns många fördomar bland invandrare för lärare/guider med invandrarbakgrund.

## Makt

På Blommaträffen diskuterades även vad makt kan vara. Makt som deltagarna såg det är mångfacetterat. Det här är några av de saker som kom fram.

Förankring: Ju mer förankrad du är i samhället eller inom en verksamhet desto mer känner du till och desto har du att säga till om.

Informell makt:

- Osynliga maktstrukturer – hur ska man som ny i Sverige veta hur de ser ut? Exempel: Yusuf ville fixa ett pingisbord till ett av uppehållsrummen som inte användes. Han gick till rektor och fick ok. Men två lärare stoppade initiativet för de kände att det var deras plats att bestämma vad rummet skulle användas till. Här gick Yusuf till den som faktiskt bestämmer på skolan. Men lärarna hade en så stark informell makt att inte ens rektor kunde stötta Yusufs initiativ eller stå för sitt första beslut till honom.
- Proppar, det vill säga, personer som inte förstår vad naturvägledning och friluftsliv kan bidra med i integrationsarbetet och därför inte peppar deltagare att delta.
- Kunskap: Att kunskap är makt är ju ett välkänt begrepp. Kunskap ger inflytande i en grupp där kunskapen om till exempel det nya samhället är liten.

Språk är makt. Demokrati – jag har rätt att uttrycka min åsikt vilket dock blir svårt om jag inte kan språket.

”I min grupp har jag makt eftersom jag kan prata bra svenska. De litar på det jag säger.”

Andra aspekter som påverkar vem som har makt är ålder, kön, medvetenhet, kultur.

## Fler frågor som lyftes på tema makt

Vem har den reella makten? Hur kan vi synliggöra makt? Vilka situationer använder vi vår makt/vårt inflytande? Vem kan skapa hinder för verksamheten?

### Naturguiden/vägledaren

Deltagare på den Blommaträffen:

”Jag har aldrig tänkt på att jag sitter inne med makt, men jag har ju påverkan på mina deltagare, mina elever. Hur använder vi det till att göra något positivt?”

- Skapa mötesplatser i naturen.
- Demokrati – förankring i gruppen: Fungerar kanske inte alltid så hur kommer vi dit? Vi gör tillsammans med målgruppen – gemensamt lärande.
- Hitta inkluderande metoder
- Naturen har inga fördomar, här kan vi skapa demokratiska rum

**De som ger pengar till projekt/verksamhet** Regionen, kommunen, statliga projektbidrag.

**I skolan:** En del av deltagarna känner sig ovälkomna i skolan. Andra försöker få till samarbete med till exempel SFI, men får inget uppdrag. Nyckelpersoner inom skolan eller SFI tar beslut om att säga nej utan att fråga sina elever om de vill vara ute med en naturvägledare.

## Under Blommaträffen testade gruppen tre övningar.

Det kom fram önskemål om att dela fler exempel på övningar med varandra. Men det behövs också en diskussion kring vilka övningar som fungerar och vilka som inte fungerar.

1. **Gör upp en eld:** Gruppen delas upp två och två eller tre och tre beroende på hur många de är. Alla får metallfat, kniv, ved, tändstål, bomull, en plåtburk och några popcorn. Veden läggs på metallfatet och späntas med kniven. Bomullen och tändstålet används för att tända elden. Den som först får popcornen att poppa har vunnit.



*Deltagare gör upp eld och poppar popcorn*

2. **Blindbock:** Deltagarna delas upp två och två. En får en ögonbindel på sig. Den andra leder blindbocken till ett träd. Blindbocken känner efter hur trädet känns och leds sedan tillbaka till utgångspunkten. Blindbocken ska sedan gissa vilket träd som denne blev ledd till. Det här är en tillitsövning men också en övning att använda andra sinnen än bara ögonen att uppleva naturfenomen.

3. **Gör som jag:** Gruppen delas i två och står mitt emot varandra med ca 10 meter avstånd vända med ansiktena mot varandra. Ledaren delar ut ett kort med olika ord till alla deltagare. Den person som står längst ut i grupp 1 börjar genom att göra det som står på korten, till exempel "hoppa". Grupp 1 hoppar mot grupp 2. Alla får gissa vilket ordet är. Grupp 2 hoppar över och ställer sig där grupp 1 stod förut och grupp 1 stannar kvar. Bra övning för att förstå olika ord och för att få upp värmen en kall dag.



*Deltagarna leker "Gör som jag"*